

Zeugen in groepen in vroege dracht kan

Groepshuisvesting van zeugen binnen 4 dagen na inseminatie kan succesvol worden toegepast bij alle op dit moment gangbare groepshuisvestingssystemen. Dat zegt onderzoeker Anita Hoofs eind januari tijdens een bijeenkomst die VarkensNET in samenwerking met LNV en PVE speciaal voor varkensadviseurs organiseerde.

Wilma Wolters

“**W**at welzijn en reproductie betreft kun je met voerligboxen met uitloop dezelfde resultaten halen als met voerstations met een strobbed”, is Hoofs’ stellige mening. Dat zegt zij na het bezoeken en bevragen van 70 bedrijven. “Er was veel variatie in bedrijfsvoering en bedrijfsuitrusting tussen de bezochte bedrijven. Ook was er heel veel spreiding in reproductie en dierwelzijn tussen de bedrijven en binnen een systeem van groepshuisvesting. Het geeft aan dat niet het huisvestingssysteem, maar vooral het management van de varkenshouder en de mate waarin hij diergericht werkt, in grote mate bepalen of het in de vroege dracht samenvoegen van zeugen goed verloopt. Dat overtuigde mij er ook van dat het voorlichtingsapparaat nog heel wat slagen te maken heeft.” Hieronder staan de belangrijkste succesfactoren voor het laten slagen van groepshuisvesting in vroege dracht op een rij.

Vergelijk slechtste en beste bedrijven voor reproductie en welzijn

Uit vergelijking met de tien slechtste bedrijven uit het onderzoek blijkt dat de tien beste bedrijven:

- Beter scoren voor conditiemanagement, bedrijfsoptimalisatie en bedrijfsvoering
- Minder scoren voor hygiëne
- Een kleinere bedrijfsomvang hebben
- Hoger scoren voor mensgericht gedrag van de zeugen
- De gelten vaker aankopen
- De gelten op een groter leefoppervlak per dier huisvesten, ze vaker beperkt voeren, vaker droogvoer verstrekken en op een jongere leeftijd voor de eerste keer insemineren
- Bredere spleten hebben in de drachtstal
- Een groter leefoppervlak per zeug hebben tijdens de dracht
- Vaker geen rondgang rond het voerstation hebben zodat zeugen zich niet direct weer kunnen melden aan de ingang van het voerstation.

Bedrijfsvoering en diergericht werken

Zeugenhouders die secuur en volgens een vast werkschema werken, halen een hoger afbigpercentage, hebben minder klauwproblemen bij hun dieren en een betere conditie van de zeugen. Hoofs verduidelijkt: “Tussen de 25 procent slechtste en 25 procent beste bedrijven zit op dit punt een verschil van 6 procent in het afbigpercentage. Denk dus in het weekend niet dat de zeugen een weekendritme aanhouden. Ook dan is op hetzelfde tijdstip voeren en controleren van belang.” Daarnaast realiseren bedrijven die een helder doel voor ogen hebben en met een concreet stappenplan werken om dit doel te bereiken, naast minder klauwproblemen en een betere conditie van de zeugen, meer gespeende biggen/zeug/jaar. “Als ik vraag wat het bedrijfsdoel is, wil ik een zeugenhouder niet horen zeggen: euhm ... ik denk ... volgend jaar wat meer biggen. Nee, dan moet het stellig klinken dat hij of zij er 0,4 big bij wil, of de medicijnkosten met

40 procent wil verlagen”, aldus Hoofs. Bedrijven die diergericht werken hebben veel aandacht voor de behoeften van het individuele dier. “Die gaan bij een dier dat slecht vreet volgens de restvoerlijst, niet pas na drie keer kijken, maar na een keer slecht vreten. Die halen een berige zeug meteen uit de groep. Die zorgen voor een stabiel stalklimaat.” De zeugen hebben bij dergelijke ondernemers minder huidbeschadigingen en klauwproblemen en een betere reproductie, zo blijkt uit het onderzoek. Volgens Hoofs onderschatten zowel adviseurs als zeugenhouders het belang van voldoende ruimte voor het individuele dier. “Een groter leefoppervlak tijdens de opfok en dracht zorgt voor betere reproductieresultaten bij de dieren.” In de tweede en derde week van de dracht, de meest kwetsbare periode, is het vermijden van chronische stress van groot belang.

Geltenopfok

Hoofs vertelt dat de bedrijven die de gelten beperkt voeren een hoger afbigpercentage, een lager afvoerpercentage en meer gespeende biggen hebben. De 25 procent beste bedrijven, wat betreft afbigpercentage cyclus 1 zeugen, hebben een vloeroppervlak bij de gelten in de laatste huisvesting voor dekken van 2,6 m² en haalden daarbij een afbigpercentage cyclus 1 zeugen van 90,9 procent. “Dus ook bij deze groep dieren onderschatten we veelal het belang van een ruim leefoppervlak.” Wat verder een goed effect heeft op de reproductie en conditie van de zeugen, is het laten wennen van gelten aan het voersysteem. “Doe dat al voor het dekken”, zegt Hoofs. “En niet alleen wennen aan het voersysteem, maar ook aan de drachtstal. Zet gelten voor de dracht eens 1 of 2 weken in de drachtstal. Dat vermindert later mogelijk de stress.”

In de dracht

“Voeding in de vroege dracht is heel belangrijk”, drukt Hoofs de aanwezige adviseurs nog eens op

het hart. Een te lage voeropname heeft een negatief effect op de reproductieresultaten. “Spoor dieren die restvoer hebben daarom direct op; doe je dat niet, dan gaat je afbigpercentage onderuit. Bij spenen moet een zeug conditiescore 3 hebben en 5-10 procent gewichtsverlies in de kraamstal is normaal.” Verder ontdekte Hoofs dat het vastzetten van de zeugen tijdens het vreten goed is. “Dertig minuten vastzetten en de dieren tegelijk los laten geeft het hoogste afbigpercentage.” Wat niet goed werkt, is een hele korte ‘rondgang’ rond het voerstation, zo zag Hoofs. “Als zeugen die gevreten hebben zich direct weer kunnen melden bij de ingang van het voerstation en dus rondjes kunnen blijven rennen, lopen ze meer huidbeschadigingen op.” Een ruim leefoppervlak geldt ook hier; bij voerligboxen met uitloop is een uitloop van 3 meter

of meer aan te raden. Dat voorkomt onder andere teveel uitval van de zeugen. Stro is goed voor het welzijn omdat het in situaties van agressie klauwbeschadigingen kan verminderen. “Vervang het strobbed vaker dan eenmaal per jaar; dat is gunstig voor het afbigpercentage”, raadt Hoofs nog aan.

Opdracht voor adviseurs

Hoofs hamerde er bij de adviseurs op dat zij hun varkenshouders ervan moeten overtuigen dat groepshuisvesting van zeugen in vroege dracht op alle bedrijven mogelijk is. “Vertel ze dat de winst zit in een vast werkschema, rust in de stal. Ook van het personeel. Zet daartoe samen met de ondernemer doelstelling, maak een plan van actie, voer een nulmeting uit en voer het plan uit. Ga het tussentijds evalueren. Probeer die ondernemer te motiveren!”

DIERGERICHT

Varkenshouders die aandacht hebben voor de behoeften van het individuele dier, scoren beter op reproductie en een aantal gezondheidskenmerken.

Foto: Wageningen UR Livestock Research